

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань антикорупційної політики

8 січня 2024 року

Веде засідання голова Комітету РАДІНА А.О.

ГОЛОВУЮЧА. Проект порядку денного всім вам наданий я запропонувала попередньо в обговоренні почати із законопроекту про мобілізацію (реєстраційний №10378).

Присутні представники Генерального штабу, Міністерства оборони. І далі відповідно рухатися після закінчення обговорення цього законопроекту, прийняття рішення по решті питань порядку денного. Нема заперечень, колеги?

_____. Ні.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу тоді порядок денний затвердити в тому вигляді, в якому щойно обговорили.

Радіна – за.

Мошенець.

МОШЕНЕЦЬ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Кабаченко.

КАБАЧЕНКО В.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Бурміч.

Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧА. Іванісов.

ІВАНІСОВ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО А.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Сюмар.

Ткаченко.

ТКАЧЕНКО О.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Шинкаренко.

ШИНКАРЕНКО І.А. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ананченко.

АНАНЧЕНКО М.О. За.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, колеги.

Отже, законопроект з реєстраційним №10378 про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізації, військового обліку та проходження військової служби.

Колеги, як ви бачите по порядку денному, пропозиція висновку щодо цього законопроекту, в нас є: визнати законопроекту тим, що містить корупціогенні фактори в окремих нормах. Перш ніж передам слово Міноборони скажу наступне.

Перше, колеги, мобілізація потрібна – це моя особиста позиція і я переконана, колеги, що ви її також розділяєте. Відповідно ми зараз з вами не дискутуємо питання, чи потрібна мобілізація, чи не потрібна і в жодному разі

ми не дискутуємо питання щодо того, скільки людей потрібно чи не потрібно призвати до війська. Я навіть пропонуватиму у висновку комітету констатувати, що з необхідністю мобілізації ми погоджуємося. Наше завдання – зробити цю мобілізацію: перше – справедливою, друге – зрозумілою і передбачуваною для людей, щоби люди чітко розуміли які в них є обов'язки, які права, хто і яке рішення має щодо них ухвалити в якій ситуації.

І, колеги, останнє, але перше для нас – ми маємо зробити процедуру мобілізації вільною від корупційних ризиків. Це означає, що ми точно не можемо дозволити створити нові корупційні лазівки, і ми маємо закрити існуючі, бо, давайте також називати речі своїми іменами, ці лазівки є.

Відповідно я дуже прошу, колеги, і Міністерство оборони, і відповідно колег по комітету обговорювати цей законопроект саме в контексті зрозумілості процедур і потенційних можливостей для корупційних ризиків в цій процедурі, а не в питаннях загалом військової тактики, стратегії і кількості людей, яких потрібно чи непотрібно призвати до війська.

З огляду на вищесказане, колеги, я дозволю собі окреслити декілька пунктів, які, мені здається, є найбільш принциповими з точки зору нашого предмету відання в цьому законопроекті і з точки зору потенційних корупційних ризиків.

Перше. Колеги, цей законопроект дає таку новелу, як можливість включення до реєстру боржників осіб, які не виконали свій обов'язок щодо явки у військкомат у разі, зокрема, отримання повістки. Ініціювати це має керівник ТЦК. І на цьому, в принципі, закон ставить крапку, тобто закон не пояснює, через який проміжок часу після неявки, за яких додаткових обставин: при неявці з поважних причин, чи з будь-яких причин, – керівник ТЦК може це ініціювати. Відповідно мені це виглядає як корупційний ризик, бо може бути ситуація, коли одного внесли в реєстр боржників, коли він два дні стояв в черзі під військкоматом, а іншого не внесли в реєстр боржників через рік, і весь цей час ця людина прекрасно проводила час, наприклад, в спортклубі.

Друге, ключове, питання по цьому законопроекті, для мене принаймні, колеги, це надання органам місцевого самоврядування... точніше, зобов'язання органів місцевого самоврядування забезпечувати явку призовників у військкомат. Я не зовсім розумію, як це має працювати, точніше, я зовсім не розумію, як це має працювати, як має забезпечувати явку орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування: чи він при цьому має застосовувати примус, чи не має. В моїй реальності прочитання законодавства України примус не має застосовуватися. Ну, це просто не властиві повноваження для місцевого самоврядування. Як це будуть читати представники місцевого самоврядування, я не уявляю. Відповідно, мені здається, тут присутня правова невизначеність, яка може за собою тягти використання примусу і відповідно і корупційні ризики, і просто порушення прав осіб за жодного регулювання обмежень щодо використання такого примусу.

Далі, колеги, Кабінету Міністрів України надається право встановити порядок надання органам місцевого самоврядування відстрочок від призову за мобілізації, але не за всіма обставинами, а лише за деякими. Чи це означатиме, що Кабінет Міністрів може уточнити підстави для надання відстрочки, встановлені законом? Це перше.

Друге. Чи яким чином, в принципі, органи місцевого самоврядування і чому органи місцевого самоврядування, місцеві органи виконавчої влади мають ухвалювати рішення щодо надання відстрочки? І, власне, в принципі, як це працюватиме? Я би хотіла почути від Міністерства оборони. І яким чином тут будуть встановлені запобіжники від корупційних ризиків? Бо, чесно кажучи, на перший погляд виглядає так, що раніше ця схема, вибачте, процвітала в ТЦК, а тепер дається можливість внести в цю схему свою скромну лепту також органам місцевим виконавчої влади, органам місцевого самоврядування.

Ще багато, колеги, точкових питань по законопроекті, але я, з вашого дозволу, на цьому зупинюся і попрошу Міністерство оборони відповісти, а далі вже будемо обговорювати з питаннями в тому числі від членів комітету.

Дякую дуже, колеги.

КАЛМИКОВА Н.Ф. Дякую, Анастасія. В першу чергу дякую за позицію, за розуміння потреби в мобілізації і за те, що ви ретельно вивчили законопроект. І дякую, що ви були на засіданні комітету, адже багато питань обговорювались там.

І я тоді одразу скажу щодо першого питання, яке було вами озвучено. Це питання щодо обмежень, які мають накладатися на громадян України, які ухиляються від виконання обов'язку. Вже під час зустрічі в комітеті ми отримали пропозицію в редакції від Уповноваженого у справах... прав людини. Ми готові змінити, тому що наша задача в рамках цього законопроекту – це якраз не створити якісь нові корупційні механізми, тому що ми розуміємо, що для військовослужбовця особливо неприємно, неприйнятно, коли він воює два і більше років, або для родин загиблих, а при цьому інші люди мають можливість відкупити, порішати і так далі, як у нас відбувається. І тому ми взяли ті рекомендації, які надав пан Дмитро Лубінець, я вам надсилала з правками і коментарями. І, власне, позиція і Міністерства оборони, і Генерального штабу, що, дійсно, ми маємо зробити все максимально прозоро, справедливо, не створюючи додаткових корупційних ризиків, а краще зменшуючи ті, що були.

І з комітетом ми зараз, власне, опрацьовуємо, що за результатами рекомендацій інших комітетів, власне, Комітет безпеки і оборони зможе запропонувати вже зміни, з якими ми погоджуємося для того, щоб розглядалось воно в парламенті. Це стосується перший великий саме такий те, що викликало найбільший резонанс. Ми розуміємо, що воно викликало резонанс у першу чергу, тому що люди хочуть і надалі там платити 1700 гривень штрафу і мати можливість не служити, і також інші питання.

Значить, далі. Наступне питання, що стосується повноважень органів місцевої влади і того, яким чином здійснювати ті чи інші дії, що стосуються забезпечення прибуття, забезпечення переміщення і так далі. Власне, вчора буквально я проводила такий рейд, проїхалась по ТЦК та СП увечері і вночі. І для розуміння, що примус у нас не може здійснювати ні місцеве самоврядування, ні органи місцевої влади, ні ТЦК та СП. У нас примус покладений виключно на силові органи такі як Нацпол і так далі. Тому у випадку, коли забезпечуємо там, наприклад, прибуття до ВЛК зараз військовозобов'язаних після отримання повістки ТЦК, в нормальному житті це відбувається шляхом, наприклад. Наприклад, Подільський ТЦК, не Подільський, Деснянський ТЦК ТСП. Да, людина приходить або привела її поліція з розшуку, людині оформляють повістку і потім людина, ну, люди збираються, чекають всі разом там годину-дві і потім автобусом або іншим транспортом меншим, який є ТЦК ТСП відвозить людей на проходження ВЛК в поліклініку. Тому що у нас насправді після того, як перенесли ВЛК з територій самого ТЦК кількість людей, яка губиться вже по дорозі, або перед ВЛК або після ВЛК дуже значна. Тому тут питання в тому, як організувати транспорт. Якщо це там з підприємства, теж, да, тобто є підприємство, яке має привести там згідно мобілізаційного плану там п'ять своїх співробітників до ТЦК. Вони не повинні їх змушувати ні в якому разі, вони повинні створити такі умови, при яких є транспорт, є можливість це зробити.

А яким чином це буде реалізовуватися, в тому числі з органами місцевого самоврядування, сьогодні буквально за 10 хвилин до нашої цієї наради я отримала рекомендації від Олени Шуляк, і ми обговорюємо це також, яким чином це правильно прописати, організувати, яке для цього потрібно фінансування тощо. Тобто це питання ми доопрацьовуємо з урахуванням додаткових вводних, які появляються насправді кожний день нові.

Я думаю, що по всіх інших питання у нас є ... *(Не чути)* одну секундочку, Сергій Степанян, я прошу вимкніть ...

ГОЛОВУЮЧА. Я перепрошую, колеги, вибачте, будь ласка.

Романе, да, вам треба зам'ютити. Ви вже це зробили. Дякую дуже.

КАЛМИКОВА Н.Ф. Да, з тими рекомендаціями, з тими пропозиціями, які ми бачили від вас, ми повністю погоджуємося, і згодні з тим, що законопроект має ці зміни врахувати для того, щоб мати можливість бути проголосованим.

Тому, власне, я з вашого дозволу, я попереджувала, треба встигнути на інше, в робочому порядку для досягнення найкращої редакції, я попрошу Сергія Степаняна, Юрія з Головного управління персоналу Генерального штабу, він тут присутній, відпрацювати, відповісти на всі питання, в тому числі Генеральний штаб, щодо того, які механізми закладались, коли прописувались ті чи інші норми, для того, щоб ми дійшли консенсусу в інтересах країни.

Дякую, Анастасія.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

Колеги, Міноборони і Генштаб, хтось має бажання продовжити більш детально по тим питанням, які я озвучувала?

СТЕПАНЯН С.Л. Я готовий.

ГОЛОВУЮЧА. Сергій Степанян, будь ласка.

СТЕПАНЯН С.Л. Я відкрию... Дивіться, я прочитав рішення комітету чи це проект, чи рішення.

ГОЛОВУЮЧА. Рішення комітету ви точно не могли прочитати, ми зараз тільки обговорюємо.

СТЕПАНЯН С.Л. А, да проект. Це лист. Я, в принципі, з вашою думкою повністю...

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, я уточню. Ви, напевно, прочитали проект рішення, запропонований секретаріатом комітету, правильно?

СТЕПАНЯН С.Л. Да, да.

ГОЛОВУЮЧА. Щоб не було спекуляції щодо того, що хтось десь бачив якийсь рішення комітету.

СТЕПАНЯН С.Л. Да, проект. Звісно, проект. Звісно, рішення у мене підписаного немає. Повністю з вами погоджуюся і хочу зазначити, що з цим проектом і вашими думками, в принципі, мій підрозділ повністю погоджується і будемо... крім деяких зауважень, на яких я зупинюся. І будемо набирати, тобто намагатися привести проект закону у відповідність до ваших пропозицій і зауважень.

Значить, перше, щодо органів місцевої влади, я вважаю, що ніякого примусу у них бути не може і це частково враховано в законопроекті, який напрацьований вже міністерством зі змінами. Там пропонується, що органи місцевого самоврядування будуть займатися інформаційними та організаційно-технічними заходами щодо інформування цих людей. Може, треба більш детально це прописати, щоб не було ніяких спекуляцій, як ви вірно це сказали. Тобто, да, ніякого примусу, органи місцевої влади забезпечувати не можуть і це треба якось більш детально описати, хоча вже почали виправляти цю історію. Ми на цьому ще більш зупинимось і пропрацюємо це.

Інша історія щодо... Зараз я прочитаю: має правова невизначеність щодо звільнення з військової служби осіб, які мають дітей віком до 18 років. Повністю погоджуюсь з такою історією, тому що, в чому може бути проблема, я сам думав над цим: в тому, що люди можуть, наприклад, чоловік з дружиною можуть подавати сумнівні позови до суду, залишати дітей за чоловіком, і робити якісь там фіктивні розлучення, і після цього звільнитися з армії чи отримувати якісь відстрочки. Тобто, якщо немає чіткого переліку, можуть бути такі маніпуляції, пов'язані з намаганням отримати фіктивну відстрочку.

Тобто ми повністю підтримуємо комітет. Я буду зараз ініціювати до робочої групи, щоб вони розписали цей перелік оцих заходів, які можуть дозволити отримати відстрочку чи звільнення під час виховання дитини віком до 18 років самостійно, що це таке.

ГОЛОВУЮЧА. Я також просто зверну вашу увагу на те, що можлива ситуація не тільки недоброчесної спроби отримати відстрочку, але й можлива

ситуація, коли військовозобов'язаний, чи чоловік, чи жінка, перебуваючи в шлюбі, але в результаті, наприклад, втечі іншого з подружжя за кордон, справді лишається одна з неповнолітньою дитиною. І допоки ця людина буде оформлювати через суд розлучення і отримувати рішення щодо місця перебування дитини – це сучасний аналог відповіді на питання, хто є опікуном дитини, – то цього єдиного з батьків, хто відповідає за дитину, можуть мобілізувати приблизно вісім разів.

СТЕПАНЯН С.Л. Я з вами погоджуюсь, це треба пропрацювати, ви вірно все кажете. Я записав навіть, ви зараз от це сказали – я записав, і після засідання комітету я відправлю все, що ми напрацюємо разом з вами, на робочу групу, щоб вони внесли це в зміни, ну, в наші напрацювання, і внесли б зміни, щоб готувався закон до другого читання в нормальному варіанті. Тобто тут з вами погоджуюсь.

Далі. Окремим суб'єктом влади дискреційних повноважень... Зараз я прочитаю, так, так, так, щодо виключення статті 17. Тобто в мене, вже скинула робоча група, в мене, вже скинула робоча група, новий текст.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, я уточню для членів комітету. Цей законопроект пропонує строкову службу замінити на базову військову підготовку, але якщо для строкової служби були і станом на зараз є в законі чітко передбачені підстави для надання відстрочки, то для базової військової підготовки цей законопроект пропонує взагалі прибрати статтю, точніше, частину статті, яка регулювала відстрочку, натомість просто лишити право ТЦК надавати відстрочку за необмеженого, невизначеного кола підстав.

СТЕПАНЯН С.Л. Перепрацьована ця історія, її пропонується тепер від міністерства таким чином це прописати. Стаття 17 – відстрочка від направлення для проходження базової військової служби і там декілька пунктів. Відстрочка від направлення для проходження базової військової служби надається призовникам, які визнані тимчасово непридатними, навчаються за денною та дуальною формою навчання, тобто це зауваження враховано і є певний перелік, коли буде надаватися така відстрочка. Тобто над цим працюємо. Потім...

ГОЛОВУЮЧА. Я тільки уточню, що для цілей антикорупційної експертизи зауваження враховано тоді, коли воно викладено в тексті законопроекту. Поки ми аналізуємо текст, який в нас є до першого читання.

СТЕПАНЯН С.Л. Я згоден з вами, да. Ви зрозумійте мою таку ж теж сутність, що я не можу сказати, що ми проголосуємо, це ж ви будете голосувати. Я говорю з точки зору того, що ми прислухалися до ваших зауважень, вважаємо їх обґрунтованими і будемо намагатися їх виправити і подати інший не текст, інші свої пропозиції.

_____. Пане Сергію, а ви намагаєтесь це виправити зараз при поданні до першого читання чи ви це намагатиметесь виправити до другого читання?

СТЕПАНЯН С.Л. Я думаю, що зараз, зараз, зараз намагаються.

_____ . А команда яка? Ми маємо всі по-різному, а команда взагалі керівництва?

СТЕПАНЯН С.Л. Дивіться, займається цим робоча група з пані Наталією Фернандівною Калмиковою і от те, що я кажу, що воно виправлене, це вже від них виходить, тобто я думаю, що вони будуть намагатися виправити разом з Комітетом безпеки і оборони до першого читання, отак от, ну, я вважаю, крім спірних моментів, я на них зупинюся, якщо можна, там дещо пізніше, тобто які можуть і, ну, можуть мою думку там не підтримувати, може, інша якась там буде позиція. Я зараз дійду там, у нас є там пара спірних моментів, які потрібно обговорити.

Значить, ще я хочу сказати що стосується, норма, зазначена вами, ну, пропозиція, що це потрібно обговорити, що не узгоджується, базова військова підготовка не узгоджується з Конституцією України та іншими законами: Законом про прокуратуру, законом... ну, і Конституцією. От тут я прошу на комітеті це, обговорити це питання. Чому? Наша позиція яка? Що введення загальної вимоги щодо проходження базової військової підготовки для працівників прокуратури, держслужби за своєю правовою суттю нічим не відрізняється від інших вимог до них, зокрема, щодо надання ними сертифікату на знання державної мови, медичної довідки, освіти якоїсь.

Враховуючи, що базова військова підготовка вводиться з 2025 року, а сама норма вводиться в дію з 2026 року, та те, що захист вітчизни – це обов'язок громадянина, передбачений статтею 17 Конституції України, не бачимо якогось неузгодження вказаної норми з іншими законами.

Разом з тим, от в цьому законопроекті, в тексті немає такої позиції, яку зараз група напрацювала, щоби для держслужбовців і для прокурорів було зазначено, що, да, вони повинні проходити базову військовою підготовку, але крім громадян, звільнених від проходження базової військової служби, відповідно статті 18 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", або визнання за станом здоров'я непридатними до проходження військової служби.

То єсть про що мова іде? Мова іде про те, що якщо законодавець вирішить встановити, що на державну службу або в органи прокуратури повинні... або в органи поліції повинні іти люди, які проходили базову військовою підготовку або військову службу, таку вимогу можна встановити, це нічого в цій вимозі страшного немає, потрібно бути з неї виключення щодо тих людей, які не можуть по своїм вадам пройти цю базову підготовку, а також виключення відносно тих людей, які її не зобов'язані проходити. А саме рішення про надання от такої вимоги, то я не вважаю, що воно якесь корупційне, і не бачу в ньому ніяких особливих проблем, якщо воно буде прийнято з виключеннями. Тобто виключення, я сказав які: люди, які не можуть фізично проходити, звільнені від військової служби, тобто на підставі певних підстав; і друге – люди, які не зобов'язані проходити базову військовою підготовку, наприклад, жінки. Це можна прописати, але це рішення законодавства. Наскільки я розумію, ця норма внесена в законопроект для

того, щоб підвищити привабливість військової служби і для того, щоб люди з військової служби могли потім приймати управління країною. І разом з цим я хочу зазначити, що такі норми існували і існують в деяких країнах, ну, є і є.

КАБАЧЕНКО В.В. Пане Сергію, а можна, я перепрошую, ближче до зауважень проекту рішення комітету.

ГОЛОВУЮЧА. Я уточню. Це також одне із зауважень, пане Володимире, в нашому проекті висновку. Я просто за браком часу не зачитувала його весь. У проекті висновку у нас якраз зазначено, що це пропозиція щодо обмеження права на державну службу виключно для кола осіб, які пройшли базову військову підготовку. Це не дуже узгоджується з Конституцією, де не встановлюється обмежень для такого права. І крім того, є також більш, скажімо так, практичний і нагальний наслідок запровадження такого обов'язку, а саме: при, наприклад, проведенні зміни штатного розпису будь-якого органу влади у разі ліквідації посади державним службовцям має бути запропонована інша рівнозначна посада за наявності. Але якщо особа не пройшла базову військову підготовку, то їй не має бути запропонована інша відповідна посада, бо фактично людина більше не відповідає вимогам до цієї посади. Тому в такий спосіб фактично дається можливість керівникам органів влади звільнити неугодних у спосіб певної маніпуляції, я би так сказала, штатним розписом. Я розумію, що і зараз керівник будь-якого органу має свою дискрецію щодо штатного розпису ввіреного йому чи їй органу, але, скажімо, в сукупності можливість змінювати штатний розпис і фактична відсутність норми щодо необхідності запропонувати іншу рівнозначну посаду дає можливість для кадрових чисток.

Чи Міноборони з цим погоджується, чи не погоджується і які тут запобіжники?

СТЕПАНЯН С.Л. Пані Анастасія, я записав за вами. В такому ракурсі я над цим не думав, але я хочу зазначити, що ця норма вводиться в дію з 2026 року фактично, тобто з 2025 вводиться базова військова підготовка, з 2026 вводиться в дію ця норма. І на даний час вона не несе ризиків якоїсь реорганізації штатів, а спрямована виключно на ...

ГОЛОВУЮЧА. Ні, ні, я уточню. Базова військова підготовка, яку мають пройти військовозобов'язані віком від 18 до 27 років. Що робити людині, якій станом на сьогодні 38 і у неї наявні, наприклад, підстави для відстрочки або вона заброньована за органом влади. Як вона має забезпечити свою відповідність вимозі щодо проходження базової військової підготовки? Тобто, як це на практиці має працювати?

СТЕПАНЯН С.Л. Я думаю, що про базову військову підготовку в загальному сенсі краще мене розкажуть, як це буде працювати Генеральний штаб по управлінню персоналом. Тому що я особисто для себе, якщо прийняти таке рішення в цілому, я не бачу якихось проблем, що ми пропишемо. Але, да, я з вами погоджуюсь, що треба прописати всі запобіжники, їх зараз немає, над цим треба попрацювати, яким чином буде забезпечуватися доступ інших категорій осіб до виконання професійних цих обов'язків. Я вам сказав, що вже

для категорії осіб, які фізично не можуть, які звільнені від військової служби або які не підлягають призову на військову службу, там вже є напрацьована історія, що, я зачитував, як там зазначено, і хоче Міністерство оборони використати таку формулювання, що крім громадян, звільнених від проходження базової військової служби відповідно статті 18 Закону України "Про військовий обов'язок і військову службу", або визнаних за станом здоров'я непридатними до проходження військової служби.

Але, пані Анастасія, я зрозумів, про що ви кажете, я з вами погоджуюся, надо попрацювати історію. Наприклад, коли людина працює в тому самому Міністерстві оборони, через три роки вона заброньована і через три роки проводиться якась реорганізація, просто формальна реорганізація і її потрібно формально, без всякого злого умислу, її потрібно перемістити з одного департаменту до іншого, а йому кажуть...

ГОЛОВУЮЧА. А це більше не можна зробити.

СТЕПАНЯН С.Л. Да, а ми не можемо. Я з вами, я поняв, що ви мали на увазі, ми пропрацюємо. Можна, щоб ми зараз не зупинялися. Я дякую, це дуже слушне зауваження, воно дуже логічне. Дякую за те, що ви його сказали, ми його пропрацюємо.

Наступне зауваження, що проект закону містить положення, які мають ознаки дискримінації. Зміни до статті 51 Закону України "Про прокуратуру" та статті 77 Закону України "Про Національну поліцію" встановлюють нові підстави звільнення прокурорів і поліцейських з посади у зв'язку з призовом, прийняттям на військову службу. Запропоноване має ознаки дискримінації щодо працівників цих органів.

Якщо чесно, я з подивом цю норму побачив, я її не готував. Я прокуратуру не буду коментувати, так, я мобілізований прокурор. Про поліцейських скажу, що це диво звільняти людей, які йдуть в армію, це взагалі нонсенс. І наскільки я бачу по таблиці порівняльній, яку дали, цю норму прибирають, Міністерство оборони не буде на ній наполягати і буде вона виправлена. Тобто просто виключили ці обставини. Норма дивна і її зараз немає, і звідки вона взялась, особисто я не знаю, тобто...

ГОЛОВУЮЧА. І чому тільки прокурори і поліцейські? Чому тоді не слідчі детективи й іже з ними?

СТЕПАНЯН С.Л. Так, чому, може, я комусь в Міністерстві оборони не подобаюсь, вирішили мене на всяк випадок звільнити з органів прокуратури.

ГОЛОВУЮЧА. Так вас же звільняють не з Міністерства оборони, а з прокуратури.

СТЕПАНЯН С.Л. Так... ну, тут є прямий корупційний ризик, якщо чесно, саме для прокурорів діючих – діючих. Який? Тобто прокурори діючі, які будуть сумлінно виконувати свої обов'язки, вони можуть потрапити під загрозу, наприклад, проти якихось там ТЦК, військових якихось частин, військових організацій, вони можуть потрапити під примусову мобілізацію та після цього бути звільнені з органів прокуратури. Це така історія дуже дивна і цю норму потрібно прибрати повністю. Я особливо щодо прокурорів, щодо

поліцейських погоджуюся з думкою комітету. Не сильно коментую це, щоб не було конфлікту інтересів. Але без моєї участі цю норму, вже без моєї участі навіть цю норму вже прибирають з наших пропозицій Міністерство оборони і будуть намагатися виключити із *(Не чути)* От така от історія. Тобто повністю погоджуємося з цією позицією комітету, це правильно, логічно і вірно.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, у мене на фоні цього обговорення вічне просте питання, яке ми дуже часто, на жаль, зокрема і Кабміну задаємо: якщо ви погоджуєтесь, чому не можна було подати законопроект одразу без цих сумнівних норм, не збурювати суспільство, не підривати довіру до органів влади, які ухвалюють рішення буквально щодо життя людей і так далі?

СТЕПАНЯН С.Л. Пані Анастасіє, не був долучений до цього...

ГОЛОВУЮЧА. Це риторичне питання, напевно. Я просто не можу від нього втриматися, вибачте.

СТЕПАНЯН С.Л. Пані Анастасіє, я продовжую.

Наступна історія. Зміни до статті 25 Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію". Передбачається, що в органах державної влади, в інших державних органах підлягають бронюванню лише військовозобов'язані, які займають посади державної служби: категорія "А" – усі, категорія "Б" і "В" – до 50 відсотків. І далі комітет пише, що при цьому інші працівники державних органів, які працюють за звичайним трудовим договором, зокрема працівники патронатної служби, які забезпечують виконання повноважень відповідних посадових осіб, позбавляються такої можливості.

Тут, по-перше, треба комітету вашому подякувати за те, що ви вирішили врятувати патронатну службу Міністерства оборони, яка фактично по цьому проекту підлягає мобілізації в повному обсязі.

Разом з тим, я хочу сказати, що, ну, я не готував, це моя особиста позиція, я подам її на розгляд робочої групи, я не готував, я вважаю, що норма до 50 відсотків – це дискримінаційна. І я вважаю, що взагалі хто там бронюється в яких обсягах, це не повинно бути записано в законі. В законі можна просто написано, що вони бронюються, там посадова особа державних органів, міністерств, а саме обсяги і порядок повинен встановлювати Кабмін.

От я наприклад просто приведу. Наприклад, є Міністерство оборони, в ньому є там певна кількість державних службовців, скільки з них повинна заброньована? Це одна кількість, може, і всі сто відсотків, що це Міністерство оборони, воно займається обороною. А є, наприклад, якийсь інший там орган державний, там Держкіно, я не знаю, якийсь там, Міністерство там освіти, може, там якась інша повинна бути кількість заброньована людей. І от ці обсяги, порядки і ці всі, це не законом треба передбачати, а постановою Кабінету Міністрів – ну, це моя думка і я буду її пропонувати. Але я, ну, тут я не маю що сказати, ну, більш, тому що шановна пані Наталія пішла, це її робоча група, вони виправили до першого читання. Що вони написали? Вони написали, що все це, крім першої групи, тобто держслужбовці категорії "А" та держслужбовців категорії "Б", "В" – це визначається постановою Кабміну, а

оці от – визначаються законом. Ну, я свою думку напишу, але стверджувати, нічого не можу, чому так – ну, не знаю, якщо чесно.

І ще одне останнє зауваження комітету про ТЦК, про повноваження ТЦК блокувати там картки, блокувати розпорядження майном і все таке інше. Значить, робочою групою це враховано, вони... частково враховано, ну, як я почитав. Значить, вони передбачили загальний порядок оскарження в КСУ. Але, разом з тим, є порядок оскарження не припиняє дію. І передбачили, що частину можливих заборон прибрали, тобто там розпорядження майном, але частину залишили, наприклад, виїзд за кордон, керування транспортним засобом. Разом з тим записали, що керування транспортним засобом, якщо воно є єдиним джерелом існування, не можливо, (*Не чути*) за поданням ТЦК. Тут теж, мені здається, можна ще попрацювати більш детально і я після комітету всі ваші зауваження опишу на робочу групу.

ГОЛОВУЮЧА. По ТЦК у мене ключове зауваження було навіть не про перелік обмежень, хоча вони також виписані дуже дивно. Наприклад, реєстр боржників, він же впирається в Закон "Про виконавче провадження". В Законі "Про виконавче провадження" чітко написано, що відбувається заборона на користування майном, заборона на користування коштами на рахунках, а тут відбувається обмеження користування майном. Що таке це обмеження? Хто має визначити такі обмеження? В яких рамках? На жодне з цих питань цей закон не дає відповіді, на це питання не дає відповіді і Закон "Про виконавче провадження", бо він про інше. Правильно?

Далі, тут написано, що голова ТЦК, керівник ТЦК, перепрошую, фактично отримує право ініціювати, робити подання про включення особи в реєстр боржників після того, як особа не виконала свій обов'язок з'явитися. Коли? На наступний день, в той самий день, після трьох спроб викликати, через три хвилини запізнення? Немає відповідей на всі ці питання, що означає фактично, що знову ж таки в керівника ТЦК з'являється ще додаткова дискреція, когось він бачить, що ця особа не з'явилася за викликом, подає в реєстр боржників, а когось не бачить. Це ж ненормально, це також фактично про корупційні ризики, тобто хтось може бути невидимий для керівника ТЦК і прекрасно користуватися своїм майном, а хтось ні в силу того, що абсолютно не визначено ні порядок, ні підстави внесення, подання керівником ТЦК особи на реєстр боржників. Більше того, є ще, наприклад, в законі є поняття про неявку з поважних причин. Весь цей інститут неявки з поважних причин проходить абсолютно повз норму про можливість керівнику ТЦК ініціювати включення особи в реєстр боржників.

_____. Можна я ще додам щодо реєстру боржників.

ГОЛОВУЮЧА. Так, звичайно, колеги.

_____. Я просто не зовсім розумію, реєстр боржників створений для чого? Для того, щоб там знаходилось... Туди включали людей, які мають борги, за якимись майновими правовідносинами, які...

ГОЛОВУЮЧА. Або несплачені штрафи.

_____ . Да, або несплачені штрафи. Який взаємозв'язок між тим, що особа ухиляється. Наприклад, да, ухиляється від явки до ТЦК і включення його до цього реєстру. Він же не несе якусь заборгованість перед ТЦК там майнову якусь, правильно. Я просто це не розумію, який сенс. Якщо б ви, наприклад, там збільшили штрафи. Окей. Це логічно і зрозуміло. Просто реєстр боржників він створювався зовсім з іншою метою. Там хтось тягне руку, я так розумію, ви можете дати пояснення, да?

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. Так, доброго дня, колеги, Начальник мобілізаційного відділу Міністерства оборони Роман Ширалієв. Тут мова йдеться про те, що після неявки військовозобов'язаного відповідно до адміністративного кодексу накладається штраф. Вразі невиконання, несплати цих штрафів тоді накладаються от ці обмеження.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, в законі так не написано.

_____ . Сто відсотків.

ГОЛОВУЮЧА . У законі просто написано, що особа, яка не з'явилася є одразу кандидатом для рішення керівника ТЦК про ініціювання включення в реєстр боржників. Це ніяк не пов'язано ні з адміністративним стягненням, ні з неявкою з поважних чи неповажних причин, ще раз повторюся, не встановлено строк, в який керівник ТЦК має ініціювати таке подання після неявки особи, фактично відкривають шалені просто можливості для дискреції. Я вам скажу просто прямо, не обираючи красивих слів, бо, ну мені здається ця історія вже не заслуговує красивих слів, у ТЦК відкриється просто ще одна каса. Одна, я перепрошую, "відкос" від мобілізації, вона і так є, ми бачимо шикарне життя деяких представників ТЦК, а, друга окрема каса буде не за "відкос", а за те, щоб не вносити в реєстр боржників. Це несправедливо. Просто ми не можемо.

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. Погоджуюсь. Погоджуюсь тут треба деталізувати цю норму...

ГОЛОВУЮЧА. ...*(Не чути)* такі правила мобілізації. Це несправедливо. Це не мотивує, я навіть позволю собі піти так далеко, щоб сказати, що це не мотивує воювати за державу.

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. Згоден.

ГОЛОВУЮЧА. Це дуже серйозні речі. Так тоді погоджуєтесь, що тут проблема, правильно я розумію?

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. Да, так, ми погоджуємося. Справа в тім, що, можливо, десь ми під час опрацювання цих норм не зовсім володіємо всіма аспектами права стосовно обтяжень і не зовсім коректно прописано. Але по суті малось на увазі у разі невиконання адміністративного провадження щодо сплати штрафу.

ГОЛОВУЮЧА. У разі несплати штрафу, правильно?

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. Так.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги...

_____ . Вибачте, Анастасія Олегівна, а скажіть, а можна питання. Якщо людина сплатила штраф, що далі? Далі що, сплатила штраф,

все, нема обтяження чи як? І далі буде платити штраф. Нема обтяження чи про що йде мова, я не можу...

СТЕПАНЯН С.Л. Колеги, можна. Це перепрацьована ця норма. Я зараз скажу як її бачать по-іншому.

_____. А можна відповідь, я вибачаюсь, не прокурор. Тому що я вже чую, вибачте, шановний пане, що ми спілкуємося... ви прокурор у нас на комітеті, а коли комітет закінчиться, ви знову в Мінобороні працюєте. Давайте відповідь та людина, якої ви передали, яка відповідає за ТЦК, добре? Дякую.

ШИРАЛІЄВ Р.Ш. По-перше, я за ТЦК не відповідаю, це раз. А, по-друге, мова йде, що в адміністративному кодексі передбачено, якщо сплатив штраф, він все рівно повинен з'явитися в ТЦК відповідно до повістки. А йому буде надіслана, мабуть, повторна повістка. А у разі, якщо він повторить неявку, значить там вже йде кримінальна відповідальність відповідно до кодексу про кримінальні...

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, це не зовсім, скажімо так, предмет відання нашого комітету, але я все-таки хочу звернути увагу і Міноборони, і Генштабу на те, що запропонована система покарань, вона неадміністрабельна просто. У вашому, у редакції законопроекту, наскільки я розумію, система покарань виглядає наступним чином. Якщо особа не уточнила дані про себе, спочатку адміністративна відповідальність, потім кримінальна відповідальність. У масштабі тієї кількості людей, які мають уточнити дані про себе, всім, в принципі, зрозуміло, що немає пропускної спроможності просто органів, які мають складати адміністративні протоколи і розслідувати ці злочини у випадку, якщо вже буде йтися про кваліфікацію по Кримінальному кодексу, немає просто пропускної спроможності в правоохоронних органів, в судових органів таку кількість людей пропустити і відповідно це також може бути історією про корупційні ризики і вибірковість. Це просто не дуже робочий механізм, мені так здається, я просто...

КАБАЧЕНКО В.В. Пані Анастасія, дозвольте запитання, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. До мене?

КАБАЧЕНКО В.В. Можна запитання? Да, до вас. Але це, як завжди, процедурне запитання з моєї сторони.

Я, чесно кажучи, розумію, що зараз відбувається, але не розумію, для чого. У нас є редакція закону до першого читання. Ми з нею ознайомилися, пропрацювали. У нас є проект рішення нашого комітету, який розроблений на базі закону, який, ми знаємо, підготований до першого читання. Зараз всю реакцію, яку я чую від пана Сергія, це: а) він погоджується з проектом рішення, тому чому ми вже не можемо приймати рішення і б) я зараз слухаю, що є щось напрацьоване якоюсь робочою групою і це щось знаходиться в якомусь тілі іншого законопроекту, до якого в мене особисто немає доступу.

Мені здається, що ми вже готові приймати рішення. Жодних заперечень зі сторони Міністерства оборони стосовно тих ризиків, які прописані в проекті рішення. Чому ми зараз заслуховуємо те, чого немає в документі? Просто нас

зараз занурюють в реалії, що щось є, щось напрацьоване і в цьому щось напрацьованому вже є відповіді на наші зауваження, але цього чогось ми ще не бачили і не побачимо, скоріше за все, до другого читання. Тому ми ж зараз не обговорюємо законопроект, законопроект обговорювався на профільному комітеті. Ми зараз проговорюємо наші... Ми зараз проговорюємо антикорупційні ризики. Ми їх проговорили. Зауваження, перепрошую.

Тому, можливо, ми вже можемо приймати рішення? Не обговорювати чогось, чого ще немає.

ГОЛОВУЮЧА. Пане Володимире, дивіться, ми, як завжди ми робимо, дали можливість Міністерству оборони висловити свою позицію щодо тих норм, в яких відповідно до нашого проекту рішення вбачаються корупційні ризики. В даному випадку обговорення зійшло до того, що Міноборони погоджується із тим, що норми, які ми ідентифікували як потенційні корупційні ризики, такими корупційними ризиками і можуть бути.

Ми і, справді, зараз з вами обговорюємо один тільки текст – законопроект, поданий Кабінетом Міністрів, який висить на сайті Верховної Ради України, який, наскільки я знаю, завтра буде розглядатися остаточно Комітетом оборонним до першого читання.

Ми відповідно з вами, безумовно, даємо наш висновок щодо того тексту, який офіційно нам наданий. Ніякого іншого офіційного тексту, до якого ми робимо антикорупційну експертизу, наразі немає. Якщо він з'явиться, якщо, наприклад, комітет запропонує законопроект із позначкою "д" або Кабмін внесе будь-що інше, ми його будемо окремо тоді аналізувати. А зараз, справді, як би ми не ставилися до наміру Міноборони уточнити цей законопроект – це хороший намір, безумовно, - але висновок ми ж все одно даємо не на наміри, а на той текст, який зареєстрований у Верховній Раді, поданий Кабінетом Міністрів України. Тому тут я можу тільки привітати готовність Міноборони далі працювати з текстом, але висновок ми даємо не на готовність, а на той текст, який зареєстрований.

Колеги, чи є ще в когось із членів комітету питання?

_____ . Пані Анастасія, добрий день.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка, я перепрошую, давайте ми... я хочу, щоб члени комітету інші також мали можливість поставити питання, а потім я вам також дам слово, якщо ви хочете щось сказати.

Колеги, чи є в когось з членів комітету ще питання по цьому законопроекті? Я бачу, тримає руку, мені здається, Анатолій Петрович.

БУРМІЧ А.П. Да.

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

БУРМІЧ А.П. Колеги, ще раз добрий день усім. Я погоджуюся з висновками нашого комітету. Я тільки нарахував як мінімум 6 статей Конституції, які порушуються, не кажучи про корупційні ризики, дискреції і все таке інше.

Я основного не побачив у цьому законі, це те, що могло б не просто ловити, заставляти, утискати права людей, а мотивації. Не побачив головного:

що буде мотивувати людей, щоб вони не ховались і не відкупалися і йшли виконувати свій священний обов'язок захищати Батьківщину. Звичайно, такий законопроект потрібен, але ми бачимо сьогодні, що ті, хто яйця продавав по 17 гривень, вони купили собі готелі і нічого. Хтось снаряди бойові 155 калібру купує і при цьому кладе в кишеню півтора мільярда і таке інше, таких прикладів можна наводити багато.

Чому, наприклад, сьогодні багато в нас чиновників, які долучені, вищого рангу, всі діти їхні за кордоном? Чому, скажімо, цим законом не змотивувати їх якимось і повернути в Україну? Звичайно, не на війну, а в Україну, хай пройдуть всі через воєнкомати, хтось студент, хтось не студент і таке інше. Легше всього ловити, хватати, заставляти, відбирати автомобілі і все таке інше.

Тому мені хотілося б побажати міністерству і тим, хто долучений до цього законопроекту, закласти нормативи такі, які мотивувати будуть людей, мотивувати, які будуть бачити справедливість в армії, відношення до себе і таке інше. Я вважаю, що, я розумію, це не компетенція нашого комітету, але все ж таки, наприклад, розкрадання в міністерстві грошей прирівняти до зради Батьківщини. Наприклад, необхідно сьогодні створювати військову прокуратуру, тому що я, знаходячись у Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради по розслідуванню подій різних, скажімо так, негативних навколо і в Міністерстві оборони. То, я вам скажу, що у них, вони самі себе перевіряють, збоку ніхто їх нічого, ніде, ніяк, тільки по факту, тільки по факту, розумієте. Треба не просто підійти до того, що схватили, наберемо туди невмотивованих людей, ну загонять їх там на м'ясо і таке інше, і що, кому від цього буде добре, нам чи що? Ну затримаємо там ще щось, чи якимось.

Мені здається, що цей повинен закон бути повністю, щоб люди повірили в нього, що він дає надію на справедливість, на мотивацію і таке інше. То у мене побажання до розробників подумати над мотивацією, тоді може і законів таких нам не потрібно нам робити з порушенням Конституції, прав і все таке інше. Це не питання, це побажання, я думаю, всі ви його розділяєте. В тому вигляді, який він сьогодні поданий, я повністю підтримую рішення комітету, що він такий, який містить в собі корупційні ризики.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, Анатолій Петрович.

Колеги, чи ще хтось із членів комітету хоче висловитись, чи задати питання? Ні, колеги? Тоді я обіцяла дати слово представнику Генерального штабу, якщо можна коротко і потім будемо виходити на ухвалення рішення по наявному проекту висновку, так, колеги?

Будь ласка.

ГЛУЩЕНКО Ю. Добрий день, пані Анастасія! Добрий день члени комітету, присутні! Юрій Глущенко, заступник начальника мобілізаційного управління. Я хотів би дещо прокоментувати з приводу застережень, які висловив Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики.

По суті говорю, стосовно норми, невизначеності норми забезпечення прибуття, про яку було в експертному висновку зазначено. Я хотів би зауважити, що відповідно до статті 15 Закону України "Про оборону України" органи місцевого самоврядування забезпечують проведення мобілізації людських, транспортних та інших ресурсів. Це норма Закону про оборону.

Разом з тим в Законі України про мобілізаційну підготовку, в Законі України про місцеве самоврядування існують інші трактування в частині виконання повноважень у сфері оборони органів місцевого самоврядування. Так в Законі про мобілізаційну підготовку написано: організовують прибуття, а в Законі про місцеве самоврядування зазначають: сприяють мобілізації. Тобто всі ці три різних визначення стосуються органів місцевого самоврядування, тому метою цього закону було не створити корупційні якісь ризики стосовно примусового доставлення громадян до територіальних центрів комплектування. Скоріше за все, впорядкувати норму у відповідності до Закону про оборону, тому що він є якби визначальним законом в даній ситуації. І, на нашу думку, забезпечувати – це створити надійні умови для прибуття громадянина до територіального центру комплектування, це може бути автотранспорт, це впорядкувати відносини трудові з роботодавцем, сприяти в цьому, забезпечити, щоб він розрахувався, це його довести, це якщо необхідно, то за рахунок місцевих бюджетів, можливо, і забезпечити його якоюсь первинною екіпіровкою цілком ймовірно, тому що кошти на це виділяються, але ні в якому разі не силова доставка, про яку зазначено у висновку.

І по другому питанню я хотів би сказати. Це в частині щодо звільнень з військової служби військовослужбовців, які самостійно виховують дитину віком до 18 років. На наш погляд, дане питання врегульоване і норма функціональна, вона працює, як працює вона не один рік, вона працює з 2014 року, коли була часткова мобілізація проведена в державі. Я дещо прокоментую. Верховний Суд вже давним-давно дав тлумачення, що розірвання шлюбу та встановлення місця проживання дитини не доводять факт відсутності участі матері у вихованні дитини. Є справа судова від 13.06.2018 року і там чітко прописано. Крім того, статус одинокої матері і статус одинокого батька також Верховний Суд дав тлумачення ще в 1992 році справа 9-а "Про практику розгляду судами трудових спорів". І в даному випадку для того, щоб, наприклад, батько-одинак набув таке право на звільнення, існують дві умови – це не перебування у шлюбі і друга умова – це виховання та утримання дитини самим батьком без участі іншого подружжя у житті дитини, а це підтверджується виключно за рішенням суду.

І хотів би останнє таке додати, що підставою для звільнення...

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, будь ласка. Тобто ви фактично зараз кажете, чи я правильно вас зрозуміла, що військовозобов'язаний, неважливо чоловік чи жінка, який справді виховує дитину один або одна, розлучена, за рішенням суду місце проживання дитини відповідно з цим або з цією військовозобов'язаним має ще окремо піти в суд і довести, що інший з

подружжя не приймає участі в житті дитини, наприклад, не дзвонить їй раз на місяць?

ГЛУЩЕНКО Ю. В даному випадку судова практика вже давним-давно все визначила, що підтвердження факту неучасті дитини з боку одного з подружжя у вихованні, вона може бути підтверджена наступними обставинами. Це або позбавлення батьківського піклування за рішенням суду. Це відбирання дитини знову ж таки за рішенням суду без позбавлення батьківського піклування. Це смерть одного з батьків, це визнання безвісті зниклим або загиблим теж за рішенням суду і, як одна з норм, це рішення суду про встановлення факту самотійного виховання. Це якщо один з батьків в дійсності усунувся...

ГОЛОВУЮЧА. Тобто фактично в ситуації, крім позбавлення батьківських прав, смерті і так далі потрібно ще одне рішення суду. Тобто в ситуації, коли є, наприклад...

ГЛУЩЕНКО Ю. Ні, одна з цих вимог, які я назвав.

ГОЛОВУЮЧА. Тобто в ситуації, коли є, наприклад, родина, в якій мати або батько просто в якийсь один прекрасний день виходять з дому і не повертаються, не відповідають на дзвінки, нічого... Людина буде два роки ходити по судам і доводити, що вона виховує дитину сама, це життєва ситуація, так може бути. Я ж кажу, тут просто є проблема не тільки про...

ГЛУЩЕНКО Ю. У нас таке законодавство в Україні.

ГОЛОВУЮЧА. Що, що?

ГЛУЩЕНКО Ю. У нас таке законодавство в Україні, що якщо людина зникла, то потрібно доводити її в судовому порядку, визнавати.

ГОЛОВУЮЧА. Це займає рік. Це ж не звичайні цивільні правовідносини, це питання про те, що за цей рік мобілізація відбудеться приблизно... ну, багато разів може відбутися цикл мобілізації, правда? І хто буде дбати про цю дитину – держава?

ГЛУЩЕНКО Ю. В даному випадку ми говоримо про звільнення.

ГОЛОВУЮЧА. Я не пропоную обговорювати дуже детально саме це одне питання. Це просто ілюстрація до того, що багато норм прописані не дуже добре. Якщо так було довгий час, з 1992 року, то це ж не означає, що так правильно і що так має бути, правда? Ще раз, я не сперечаюся з тим, що мобілізація потрібна, але просто її треба зробити у спосіб, який: а) не корупційний; і б) ну, якось відповідає викликам реальності.

ГЛУЩЕНКО Ю. По решті питань, які були висловлені, Генеральний штаб погоджується з зауваженнями антикорупційного комітету. І ми вже працюємо, про що говорив пан Сергій, спільно з Міністерством оборони для усунення всіх цих моментів, на чому ви зупинилися. Але стосовно перших двох норм, які я зазначив, на нашу думку, вони абсолютно працюють і не містять корупційних ніяких ризиків.

ГОЛОВУЮЧА. То ви вважаєте, що працююча норма про самотійне виховання дитини? І яка ще?

ГЛУЩЕНКО Ю. І про забезпечення прибуття в Законі про місцеве самоврядування.

ГОЛОВУЮЧА. Ну, тут я з вами, колеги, не погоджуюся, на жаль. Бо забезпечення прибуття, воно як би або забезпечення, і тоді треба вживати всіх заходів для прибуття; або запрошення і забезпечення транспортного супроводу, наприклад, але не забезпечення прибуття. Бо ви фактично, коли пишете про забезпечення прибуття, ставите органи місцевого самоврядування в ситуацію, коли вони або не можуть виконати це повноваження, бо вони не можуть...

_____ . Абсолютно правильно.

ГОЛОВУЮЧА. ...якщо усвідомлюють, що вони людину за ногу тягти не можуть. Або вони починають тягти людину за ногу, і починається тоді ніяк не врегульоване законом застосування примусу, розумієте?

ГЛУЩЕНКО Ю. Ви знаєте, практика 2014-2015 року під час часткової мобілізації показала, що жодна людина не була притягнута за ногу органами місцевого самоврядування до територіального центру комплектування, хоча вони в цьому також приймали участь.

ГОЛОВУЮЧА. Тобто, якщо йдеться про те, що органи місцевого самоврядування мають забезпечити транспорт для того, щоб когось кудись довести, тоді так і треба написати, розумієте.

ГЛУЩЕНКО Ю. Не тільки так.

ГОЛОВУЮЧА. Бо це, правда, норма, яку можна читати дуже по-різному.

ГЛУЩЕНКО Ю. Я сказав, трудові відносини, врегулювати інші проблемні питання, які є у військовозобов'язаного, який викликається до територіального центру комплектування. Це не тільки його особисте прибуття, а і ряд інших питань, які вирішує громада.

ГОЛОВУЮЧА. Тут конкретно формулювання "забезпечує прибуття" в контексті невизначеності змісту цього поняття.

ГЛУЩЕНКО Ю. Слово "забезпечувати", якщо ми будемо дивитися тлумачення словника української мови, то там чітко все прописано, що означає слово "забезпечувати".

ГОЛОВУЮЧА. Вживає всіх заходів для того, щоб отримати результат. Всіх заходів включно з примусом?

ГЛУЩЕНКО Ю. Створити, скоріш за все, надійні умови для того, щоб виконати це.

ГОЛОВУЮЧА. Ні, створити умови і забезпечити – це різні речі. Окей, колеги, давайте...

ГЛУЩЕНКО Ю. Да, я дивився уважно слова.

ГОЛОВУЮЧА. ... щоб у нас з вами тут не відбувалася мовознавча дискусія, я не претендую на спеціаліста з мовознавства, але я бачу нечіткість норм. Впізнаю нечіткість норми, коли я її бачу. І з усією повагою, колеги, попри ваш аргумент, щодо того, що так раніше працювало, я все-таки вважаю, що це норма, яку треба уточнювати, бо так, як вона написана, вона не дає

місцевому самоврядуванню або можливості виконати свій обов'язок, або не дає розуміння меж, за який вона не має виходити цей свій обов'язок виконуючи.

ГЛУЩЕНКО Ю. Разом з тим ця норма залишається в іншому законодавстві.

ГОЛОВУЮЧА. Гаразд, колеги. Чи будуть ще у членів комітету питання по цьому законопроекті?

_____. Відсутні запитання.

ГОЛОВУЮЧА. ... *(Не чути)* ... колеги переходити до ухвалення рішення. Я пропоную все-таки, колеги, точніше давайте так, моя позиція наступна, я буду підтримувати рішення у вигляді запропонованому секретаріатом комітету, тобто з тими корупційними ризиками, з яких ми, власне, і почали, які ми щойно обговорили.

Чи бачить хтось із членів комітету, що в процесі обговорення ми якісь із зауважень можемо зняти? Колеги?

_____. Ні, ні. Ми почули позицію Міноборони.

ГОЛОВУЮЧА. Гаразд, колеги, тоді пропозиція визначитись шляхом голосування. Єдине, колеги, я пропоную все-таки зафіксувати в проекті нашого рішення, що ми не оспоруємо питання доцільності мобілізації, проте ми вважаємо, що мобілізація має відбуватися у передбачуваний спосіб, чітко окреслений, без зловживань і корупційних ризиків. Гаразд, колеги? Щоб просто на наше рішення не було спекуляцій із нашим рішенням про корупційні ризики у випадку, якщо ми зараз це рішення ухвалимо. Тому пропоную додати те формулювання, яке я щойно сказала.

_____. Так, гаразд.

ГОЛОВУЮЧА. Гаразд, колеги, прошу тоді по проекту рішення визначатися з врахуванням того щойно просила додати. Нагадаю пропозиція визнати законопроект таким, що містить корупційні ризики із чітким переліком цих ризиків.

Радіна – за такий проект висновку.

Мошенець.

МОШЕНЕЦЬ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Кабаченко.

КАБАЧЕНКО В.В. Кабаченко – за.

ГОЛОВУЮЧА. Бурміч.

БУРМІЧ А.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧА. Іванісов.

ІВАНІСОВ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО А.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Сюмар.

СЮМАР В.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ткаченко.

ТКАЧЕНКО О.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Шинкаренко.

ШИНКАРЕНКО І.А. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ананченко.

Гаразд, колеги, ми маємо рішення, мені здається, да, пане Володимире?

КАБАЧЕНКО В.В. Да, рішення маємо.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, колеги. Дякую, колеги з Міноборони і Генштабу. У нас попереду дуже багато спільної роботи для того, щоб ці норми привести до стану відсутності корупційних ризиків. Сподіваюся на плідну співпрацю в цьому.

Гаразд, колеги, дякую дуже. Ми можемо рухатися з колегами з комітету далі по порядку денному. І питання, до якого маємо ми повернутися – це про внесення пропозиції Голові Верховної Ради України щодо кандидатури до складу постійної делегації до Парламентської асамблеї Ради Європи.

Я, колеги, звертаю вашу увагу, що серед членів нашого комітету членом цієї делегації є пані Олена Мошенець, є вже певний час, і дозволю собі сказати наступне. Я чула відгуки колег, то достатньо ефективно пані Олена працює в цій делегації. Інших пропозицій, колеги, щодо включення інших членів комітету до цієї делегації я наразі не отримувала, тому є пропозиція делегувати пані Олену. Чи будуть додаткові пропозиції?

СЮМАР В.П. Будь ласка, я просто хочу висловити позицію, це наша політична позиція, що делегації формуються якраз не комітетами, а шляхом політичного представництва, відповідно фракціями. І тут принцип політичної пропорційності, оскільки ми дійсно представляємо своїх виборців в першу чергу, а не комітет. Тим паче далеко не у всіх комітетах є представники всіх фракцій, що є абсолютно нелогічним відповідно це доручати у зв'язку з цим комітету. Тому, мені здається, що тут взагалі підхід має бути такий, щоб комітет перепідтвердив, щоб комітет перепідтвердив просто ті подання, які робили політичні фракції. Я не знаю там чи в нас це співпадає, чи ні, але це було би абсолютно логічно і правильно.

ГОЛОВУЮЧА. В нас це співпадає, тому що попередні правила визначення представників до цих делегацій включали виключно подання від фракції, не було подань від комітету. Колеги, я би тоді пропонувала наступне зробити. Давайте розділимо просто це питання на два для зручності. Чи всі підтримують кандидатуру пані Олени і чи немає додаткових кандидатур? Прекрасно.

СЮМАР В.П. Однозначно.

ГОЛОВУЮЧА. Далі, колеги, я, в принципі, погоджуюся із пані Вікторією в наступному. В нас зокрема доручення Голові Верховної Ради просить обґрунтувати необхідність включення тих членів комітету, яких ми пропонуємо включити в ці делегації з огляду на предмет відання комітету, проте предмет відання комітету, він насправді, скажімо так, в деяких випадках не дуже співпадає з предметом роботи делегації, різних делегацій в різних

парламентських органах, а в деяких випадках не співпадає, співпадає мінімально, а деяких випадках не співпадає взагалі. Відповідно делегування комітетами, мені здається, також не забезпечує пропорційного представництва фракцій, бо розпорядження Голови Верховної Ради якраз говорить про необхідність дотримання пропорційного представництва фракцій, а ми при поданнях від комітету не можемо ні пропорційного представництва фракцій забезпечити, ні обґрунтувати деякі речі з огляду на предмет відання комітету, бо предмет відання комітету просто інший, ми ж не можемо натягнути одне на інше, я принаймні не прихильник.

Тому, колеги, є пропозиція зафіксувати, що все-таки тут мають бути також подання від фракцій справді, бо комітет просто не є в позиції забезпечити виконання тих вимог, які законодавством встановлені до складу фракцій. Щоб просто потім не було нарікань на комітет, що комітет не зробив те, що комітет за визначенням не може просто зробити. Пані Олено.

СЮМАР В.П. Давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧА. Олено.

МОШЕНЕЦЬ О.В. Да, я, по-перше, хочу завчасно подякувати за висунення. Щодо аргументації – вона є. Але я от хочу зазначити, що на початку, якщо я не помиляюсь, 2022 року – це щодо предмету відання комітетів, – якраз в Парламентській асамблеї Ради Європи був певний моніторинг щодо виконання Україною в тому числі... точніше, моніторинг щодо певних антикорупційних зрушень. І от в тому конкретному випадку я тоді там виступала, і мені здається, що оці предмети відання комітетів, якраз вони і мали значення. Тому це був гарний приклад того, що і різні комітети мають бути представлені також.

Я розумію, що... Я утримаюсь від голосування, я теж хотіла про це сказати. Ну от, власне, все.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Колеги, ще раз, щодо рішення делегувати пані Олену Мошенець від комітету. Звернути увагу на те, що комітет не може забезпечити пропорційного представництва фракцій і груп, і відповідно має зберігатися подання від фракцій і груп також.

СЮМАР В.П. Да, і ми підтримуємо подання фракції "Слуга народу", це очевидно. Це очевидно, ми підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧА. Я тоді знімаю питання щодо предмету відання комітету, але норму щодо пропорційного представництва фракцій, ну, ми не можемо забезпечити.

Гаразд, колеги...

СЮМАР В.П. Є подання фракції, правильно? Це ж подання фракції "Слуга народу", правильно, по Олені?

ГОЛОВУЮЧА. Так.

СЮМАР В.П. Ну, прекрасно. Я з задоволенням підтримую подання фракції "Слуга народу", однозначно. Ну, тобто ми давайте вкажемо це, що ми

підтверджуємо комітетом подання, яке здійснене було фракцією "Слуга народу", та й все.

ГОЛОВУЮЧА. Окей. Гаразд, колеги. Давайте тоді таким чином, ми звернемо увагу на те, що подання від фракцій мають лишатися як інструмент забезпечення норми закону щодо квотного представництва. Да? Квотного не до комітетів, а до політичного складу парламенту.

Гаразд, колеги. Тоді пропозиція таке рішення підтримати.

Радіна – за.

Мошенець.

МОШЕНЕЦЬ О.В. Утрималась.

ГОЛОВУЮЧА. Кабаченко.

КАБАЧЕНКО В.В. Дуже за.

ГОЛОВУЮЧА. Бурміч.

БУРМІЧ А.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧА. Іванісов.

ІВАНІСОВ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО А.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Сюмар.

СЮМАР В.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ткаченко.

ТКАЧЕНКО О.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Шинкаренко.

ШИНКАРЕНКО І.А. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ананченко.

Маємо рішення. Мені здається, одноголосно з присутніх, крім пані Олени, яка по собі утрималася.

КАБАЧЕНКО В.В. Так.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Олена, вітаю, маєте повну довіру членів комітету на продовження представництва, в тому числі з урахуванням предмету відання комітету.

МОШЕНЕЦЬ О.В. Дякую, колеги.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, організаційне в мене питання. Ми маємо також дати аналогічні пропозиції до складу решти делегацій. Я, на жаль, при всьому бажанні не можу вам дати відповідь на питання чи решта делегацій перезапускаються чи не перезапускаються. Але, хто має бажання делегуватися до якихось ще делегацій, вам на пошту розіслано положення, розісланий перелік делегацій, я прошу тоді дати знати про кандидатури до 20 числа цього місяця секретаріату або мені, як зручно, і якщо є відповідна позиція фракцій по цим кандидатурам, то прошу це також зазначити. Гаразд, колеги, щоб ми повернулися потім до виконання другої частини цього доручення, а саме пропозиції по решта делегацій. Гаразд?

_____ . Гарзд.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Рухаємося далі по нашому порядку денному, колеги, у нас наступний, секундочку... Колеги, секундочку, я десь поділа свій порядок денний, відповідно мені трохи тяжко буде по ньому рухатися. Знайшла.

Колеги, в порядку антикорупційної експертизи, рухаємося далі. Наступний законопроект у нас на розгляді (реєстраційний номер 10255) про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за використання публічних коштів посадовими особами розпорядниками та одержувачами коштів державного та місцевих бюджетів, підприємств державного та комунального сектора економіки.

Колеги, проект висновку по цьому законопроекті визнати таким, що відповідає вимогам антикорупційного законодавства без зауважень. Я також зверну увагу, що співавторами цього законопроекті є Іван Шинкаренко, наш з вами колега, і Олександр Ткаченко, і ваш покірний слуга, тобто я також. Мета законопроекті – це, в принципі, забезпечити відкритість використання публічних коштів і створити необхідні адміністративні, скажімо так, передумови і зокрема відповідальність за невчасне оприлюднення інформації, пов'язаної з використанням в тому числі державними, комунальними підприємствами бюджетних коштів. Правильно я пам'ятаю, пане Іване?

ШИНКАРЕНКО І.А. Абсолютно вірно.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, пропозиція озвучена по цьому законопроекті. Чи будуть в кого питання, чи зауваження?

_____ . Відсутні. Голосуємо.

ГОЛОВУЮЧА. Тоді пропозиція визначатися по наявному проекту рішення.

Радіна – за.

Мошенець.

МОШЕНЕЦЬ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Кабаченко.

КАБАЧЕНКО В.В. Теж "за".

ГОЛОВУЮЧА. Бурміч.

БУРМІЧ А.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧА. Іванісов.

ІВАНІСОВ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО А.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Сюмар.

Ткаченко.

ТКАЧЕНКО О.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Шинкаренко.

ШИНКАРЕНКО І.А. За.

ГОЛОВУЮЧА. Ананченко.

Да, колеги, маємо...

КАБАЧЕНКО В.В. Рішення маємо. Пані Анастасія, таке питання, я завчасно попереджав, я зараз маю від'єднатися, чи можна попросити вас делегувати мої повноваження Івану Шинкаренку?

ГОЛОВУЮЧА. Івану Шинкаренку, чесно кажучи, пане Володимире, коли ви сказали, що ви маєте від'єднатися, то я і мала намір делегувати пану Івану, бо я бачу, що в нього стаціонарне тихе робоче місце.

ШИНКАРЕНКО І.А. Так, дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Вибачте, дайте я подивлюся, що у нас з кворумом.

КАБАЧЕНКО В.В. Кворум є. Все нормально, нічого не змінилося, кворум є.

ГОЛОВУЮЧА. Окей. Гарзд, дякую дуже.

_____ . Анастасія Олегівна, я вибачаюсь, пані голово, я на трасі їду, у мене зв'язок може перерватися в любий... тому на мене особисто не розраховуйте, я попереджав заздалегідь вас.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги давайте тоді... Зрозуміла. Колеги, ми з вами попередньо обговорювали регламент даного засідання одна година, працюємо вже трохи далі. У мене пропозиція, давайте ще два законопроекти розглянемо. Я попрошу пана Івана виконувати функції секретаря цього засідання і відповідно на цьому будемо закривати засідання. Гарзд? Дякую дуже, колеги.

Наступний законопроект реєстраційний номер 9601: про внесення змін до деяких законів України щодо дебіюрократизації діяльності органу виконавчої влади у сфері освіти і науки. Проект висновку по результатам антикорупційної експертизи визнати таким, що відповідає вимогам антикорупційного законодавства. Чи будуть, колеги, по цьому питання чи зауваження? Немає. Тоді пропозиція по цьому визначатися.

Радіна – за.

Мошенець.

МОШЕНЕЦЬ О.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Кабаченко. Вибачте.

Бурміч.

БУРМІЧ А.П. За.

ГОЛОВУЮЧА. Жмеренецький.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С. За.

ГОЛОВУЮЧА. Іванісов.

ІВАНІСОВ Р.В. За.

ГОЛОВУЮЧА. Одарченко.

ОДАРЧЕНКО А.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Сюмар.

Ткаченко.

ТКАЧЕНКО О.М. За.

ГОЛОВУЮЧА. Шинкаренко.

ШИНКАРЕНКО І.А. За.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже, колеги.

Наступний законопроект, колеги, реєстраційний номер 9116: проект Закону про лісові репродуктивні ресурси. Колеги, я дивлюся на проект висновку комітету по цьому і мені здається, що цей законопроект у нас заслуговуватиме на окреме обговорення з автором цього законопроекту. Тут, зокрема, проект висновку від секретаріату говорить про зауваження до однієї із норм законопроекту щодо здійснення центральними органами влади, що реалізують державну політику у сфері лісового господарства, оцінка результатів атестації лісового базового матеріалу призначеної для отримання лісового репродуктивного матеріалу по відповідним категоріям, але не визначено, яким чином це буде відбуватися. І тут також йдеться про нечіткість деяких норм. Тому, колеги, є пропозиція все-таки по цьому законопроекту, про лісові ресурси фактично йдеться, про можливість відтворення цих лісових ресурсів. По цьому законопроекту окремо поговорити і завтра. Чи буде на це згода, колеги? Колеги?

_____. На коли поговорити, я не почув, вибачте, пані голово?

ГОЛОВУЮЧА. Не пропонувала ще на коли...

_____. На, коли, на коли, ви кажете?

ГОЛОВУЮЧА. Колеги я не питала на коли, давайте я за результатами Погоджувальної ради зрозумію чи цей законопроект виноситься на ближче засідання і вам, колеги, доповім і тоді ми разом ухвалимо рішення, коли ми хочемо заслухати автора по цьому. Гаразд? Немає заперечень, колеги?

Дякую дуже. Тоді цей законопроект ми переносимо на наступне засідання. І відповідно, колеги, на цьому наш з вами регламент роботи вичерпаний.

Дякую дуже всім за конструктивну роботу, будь ласка, не забудьте дати пропозиції по делегаціям, як сьогодні говорили. Гаразд, колеги?

_____. Будьте здорові.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую дуже.

_____. Дякуємо, до побачення.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, колеги, до побачення.